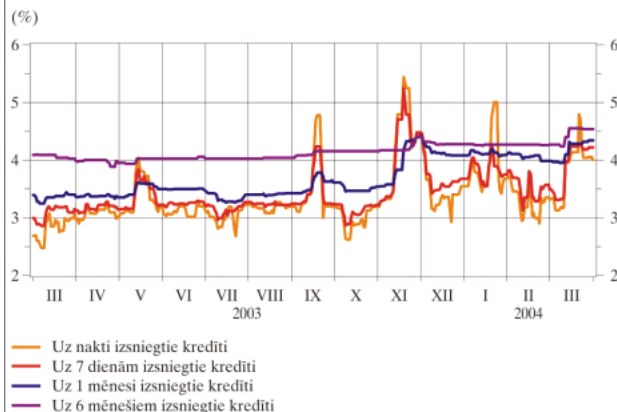

MONETĀRAIS BILETENS 2004

3

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMJU INDEKSS RIGIBOR (%)

Martā tika apstiprināta jaunā valdība, turklāt Latvija kļuva NATO dalībvalsts. Tās ekonomiskās izaugsmes temps nemainījās.

Martā patēriņa cenu gada inflācija bija 4.8%. Augstais eiro kurss būtiski ietekmēja daudzu tirgojamo preču (atsevišķu apstrādātās pārtikas produktu, apģērba, apavu, medikamentu) cenas. 2004. gada 1. ceturksnī piena iepirkuma cenas palielinājās vairāk nekā par 20%, nosakot arī piena produktu mazumtirdzniecības cenu pieaugumu. Drīzā Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai izraisīja paaugstinātu atsevišķu preču pieprasījumu un to cenu celšanos, savukārt iedzīvotāju ienākumu pieaugums veicināja dažu pakalpojumu (tūrisma, finanšu, personiskās aprūpes) cenu kāpumu. Gada inflāciju paaugstināja administratīvi regulējamo cenu pārmaiņas (galvenokārt elektroenerģijas cenu kāpums) un akcīzes nodokļa likmes pieaugums tabakai.

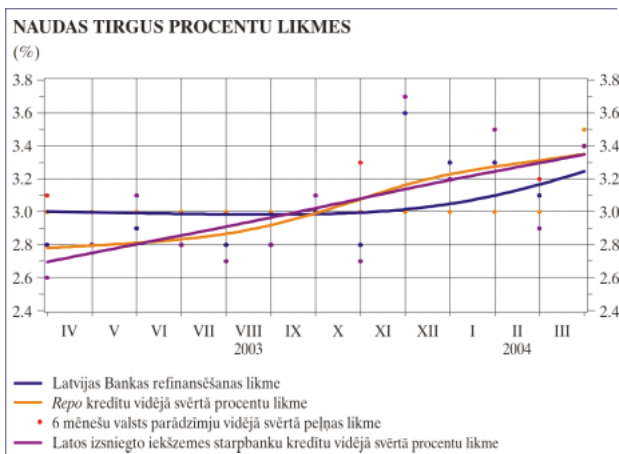
Martā valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais pārpalikums bija 12.7 milj. latu, bet 2004. gada pirmajos trijos mēnešos – 38.7 milj. latu (par 24.8 milj. latu vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā), turklāt bija vērojams valsts pamatbudžeta, pašvaldību konsolidētā budžeta un arī valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta fiskālais pārpalikums. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu būtiski pieauga nodokļu ieņēmumi. Lielākais bija sociālās apdrošināšanas iemaksu (14.7%), pievienotās vērtības nodokļa (21.5%) un iedzīvotāju ienākuma nodokļa (21.8%) ieņēmumu kāpums.

Marta beigās notika Latvijas valsts 10 gadu eiroobligāciju emisija 400 milj. eiro apjomā. Šo vērtspapīru pieprasījumam trīs reizes pārsniedzot piedāvājumu, obligācijas tika pārdotas par izdevīgu cenu (ienesīguma likme bija 4.288%, starpībai ar Vācijas valdības atbilstošā termiņa vērtspapīru procentu likmi sarūkot līdz 43.7 bāzes punktiem). Marta pēdējā dienā notika valsts iekšējā aizņēmuma 10 gadu obligāciju izsole, kurā pārdotas obligācijas 5.5 milj. latu apjomā ar vidējo svērto peļņas likmi 4.86% (par 24 bāzes punktiem zemāka nekā iepriekšējā atbilstošā termiņa vērtspapīru izsolē 2003. gada oktobrī). Gan eiroobligāciju, gan iekšējā aizņēmuma obligāciju izsolē iegūtos līdzekļus valdība saņēma aprīlī.

Pieaugot reģistrēto bezdarbnieku skaitam, bezdarba līmenis sasniedza 9.2%.

Naudas piedāvājums martā palielinājās tikai par 16.6 milj. latu, bet iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums – par 25.3 milj. latu. Tādējādi plašās naudas M2X gada pieauguma temps samazinājās līdz 22.7%, bet uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma gada kāpuma temps – līdz 28.0%. Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) saruka par 8.7 milj. latu, bet šā rādītāja gada kāpuma temps samazinājās līdz 8.9% (zemākais kopš 2002. gada jūnija). Būtiski (par 49.0 milj. latu) palielinoties latos veikto noguldījumu atlikumam, iekšzemes naudas piedāvājums M2D martā pieauga par 40.2 milj. latu, bet tā gada kāpuma temps sasniedza 26.7%. Straujāks kļuva iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu mēneša kāpuma temps (to atlikuma pieaugums sasniedza 96.6 milj. latu), bet šā rādītāja gada kāpuma temps palielinājās līdz 40.1%. Privātpersonām izsniegto kredītu atlikums pieauga par 41.4 milj. latu, bet uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikums – par 55.2 milj. latu. Kredītu atlikumā joprojām dominēja hipotēku kredīta atlikums (pieaugums – 56.4 milj. latu jeb 6.7%).

Janvārī un februārī kredītu atlikuma kāpumu galvenokārt nodrošināja rezidentu noguldījumu atlikuma pieaugums, bet mar-

tā atkal dominēja no nerezidentiem piesaistītie līdzekļi. Banku sektora tīro ārējo aktīvu negatīvais atlikums palielinājās par 64.9 milj. latu, kredītiestāžu ārzemju pasīviem pieaugot par 179.5 milj. latu, bet ārzemju aktīviem – par 114.6 milj. latu. Jau vairākus gadus vērojamā banku tīro ārējo aktīvu samazinājuma tendence martā turpinājās un noteica negatīvu banku sistēmas tīro ārējo aktīvu atlikumu.

Banku sektora aktīvi pieauga par 214.6 milj. latu (līdz 6.0 mljrd. latu). Banku peļņa 2004. gada pirmajos trijos mēnešos bija 24.7 milj. latu (1.7 reizes lielāka nekā 2003. gada atbilstošajā periodā).

Latvijas Bankas refinansēšanas likmes paaugstināšana veicināja procentu likmju kāpumu starpbanku tīrū un daļēji arī iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmju palielināšanos. RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem pieauga no 3.3% marta sākumā līdz 4.1% marta beigās, bet RIGIBOR kredītiem ar 6 un 12 mēnešu termiņu – attiecīgi no 4.3% un 4.5% līdz 4.5% un 4.6%. Starpbanku tīrū latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme palielinājās no 2.9% februārī līdz 3.4% martā. Privātpersonām no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme pieauga: aizdevumiem latos – par 1.9 procentu punktiem (līdz 8.7%) un aizdevumiem ārvalstu valūtā – par 0.7 procentu punktiem (līdz 5.6%). Uzņēmumiem latos un ārvalstu valūtā izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme pieauga attiecīgi līdz 7.9% un 5.3%. Kredītu procentu likmju kāpumu noteica augsta kredītu pieprasījuma saglabāšanās, bet latos izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes pieaugumu – arī RIGIBOR kāpums, Latvijas Bankai paaugstinot refinansēšanas likmi. Privātpersonām latos izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes pieaugumu noteica kredītu struktūras pārmaiņas, kredītu atlikumā palielinoties kredīta mājokļa iegādei un patēriņam izsniegto kredītu īpatsvaram. Paaugstinoties inflācijai, par 0.3–1.0 procentu punktiem palielinājās latos veikto noguldījumu vidējā svērtā procentu likme, ko ietekmēja arī sezonāli faktori (svētku noguldījumu piesaiste ar paaugstinātām procentu likmēm) un naudas tirgus procentu likmju kāpums.

Likviditāti bankas galvenokārt paaugstināja Latvijas Bankas organizētajās *repo* izsolēs. Izsniegto kredītu apjoms bija 2.2 reizes lielāks nekā februārī (231.0 milj. latu). Pieprasījuma lombarda kredīti tika izmantoti 22.1 milj. latu apjomā. Mazāk nekā iepriekšējā mēnesī bankas aizņēmās iekšzemes starpbanku tīrū (latos izsniegto kredītu apgrozījums tajā saruka par 5.6% – līdz 477.4 milj. latu).

Valūtas mijmaiņas darījumu apjoms saruka par trešdaļu (līdz 19.5 milj. latu), un samazinājās arī valūtas mijmaiņas darījumu atlikums. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi palielinājās par 0.7%, centrālajai bankai veicot intervences un neto nopērkot ārvalstu valūtu 18.8 milj. latu apjomā. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem marta beigās bija 107.5%.

ASV ekonomiskās attīstības rādītāju uzlabošanās noteica ASV dolāra kursa nostiprināšanos pasaules tīrū. Attiecībā pret latu ASV dolāra un Japānas jenas kurss palielinājās attiecīgi par 0.9% un 4.0%, bet eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss saruka attiecīgi par 1.6% un 2.2%.

Martā pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 6.5%. Kravu apgrozījums Latvijas ostās palielinājās par 16.7%, bet pa cauruļvadu transportētais naftas produktu apjoms – par 17.2%.

Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss februārī sasniedza 9.6%. Apstrādes rūpniecības produkcijas un elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes sezonāli izlīdzinātais fiziskā apjoma indekss salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga attiecīgi par 11.2% un 3.4%, bet mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmajās cenās – par 12.6%.

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2004	
	II	III
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	9.6	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.7	1.0
Gada (%)	4.3	4.8
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	4.0	4.8
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	94 862	96 669
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	9.0	9.2
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	26.0	38.7
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	150.7	*
Imports	250.7	*
Balance	-100.0	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2004	
	II	III
Banku sistēma		
M2X	2 332.4	2 349.0
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	587.1	578.4
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	1 745.3	1 770.6
Pieprasījuma noguldījumi	970.7	984.0
Termiņnoguldījumi	774.6	786.7
M2D	1 663.0	1 703.2
Tīrie ārējie aktīvi	23.3	-35.7
Tīrie iekšējie aktīvi	2 309.1	2 384.7
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	2 680.2	2 776.8
Īstermiņa kredīti	435.8	444.1
Ilgtermiņa kredīti	2 244.4	2 332.7
Kredīts valdībai (neto)	235.6	213.0
Latvijas Banka		
M0	764.1	756.1
Skaidrā nauda apgrozībā	659.7	649.6
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	104.4	106.5
Tīrie ārējie aktīvi	806.7	812.5
Tīrie iekšējie aktīvi	-42.5	-56.4
Kredīti	22.2	5.9
Bankām	48.9	49.4
Valdībai (neto)	-26.7	-43.5
Pārējie aktīvi (neto)	-64.7	-62.3
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	1 496.27	1 494.20
Zelts	98.75	103.91
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.24	0.24
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 397.20	1 389.97

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2004	
	II	III
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.9	3.4
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti uzņēmumiem (izsniegti latos)	7.8	7.9
Kredīti privātpersonām (izsniegti latos)	6.8	8.7
Kredīti uzņēmumiem (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.3	5.3
Kredīti privātpersonām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.9	5.6
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Uzņēmumu termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.5	3.4
Uzņēmumu pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.8	1.0
Privātpersonu termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.9	3.2
Privātpersonu pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	0.9
Uzņēmumu termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.2	1.5
Uzņēmumu pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.4	0.4
Privātpersonu termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.6	1.7
Privātpersonu pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.0	1.9
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.0	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5380	0.5430
Ls pret GBP	1.0100	0.9880
Ls pret 100 JPY	0.4940	0.5140
Ls pret EUR	0.6720	0.6610

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2004	
	II	III
Banku rezerves	176.1	176.9
Nacionālā valūta banku kasēs	72.6	71.2
Noguldījumi Latvijas Bankā	103.5	105.7
Ārzemju aktīvi	2 255.1	2 369.7
Ārvalstu valūta banku kasēs	51.8	50.8
Prasības pret ārvalstu bankām	1 485.7	1 582.2
Prasības pret ārvalstu nebankām	690.9	707.4
Pārējie aktīvi	26.7	29.3
Prasības pret centrālo valdību (neto)	241.9	241.3
Prasības pret pašvaldībām (neto)	20.4	15.2
Prasības pret valsts uzņēmumiem	85.0	85.3
Prasības pret privātuzņēmumiem	1 807.0	1 861.4
Prasības pret privātpersonām	818.7	860.2
Neklasificētie aktīvi	361.1	370.0
Pamatlīdzekļi	123.9	124.1
Nauda ceļā	6.4	7.6
Pārējie aktīvi	56.4	55.0
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	174.4	183.3
Aktīvi pavisam	5 765.4	5 980.0
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>442.5</i>	<i>771.6</i>
Pieprasījuma noguldījumi	571.6	602.7
Valsts uzņēmumu	30.4	30.8
Privātuzņēmumu	252.4	269.6
Privātpersonu	288.8	302.2
Termiņnoguldījumi	504.3	522.2
Valsts uzņēmumu	56.4	67.5
Privātuzņēmumu	169.3	174.7
Privātpersonu	278.6	280.1
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	669.5	645.8
Valsts uzņēmumu	22.2	17.4
Privātuzņēmumu	242.3	218.4
Privātpersonu	405.0	410.0
Tranzītfondi	6.3	5.7
Ārzemju pasīvi	3 038.4	3 217.9
Saistības pret ārvalstu bankām	864.1	925.2
Saistības pret ārvalstu nebankām	2 038.4	2 136.9
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	135.7	155.8
Saistības pret Latvijas Banku	48.9	49.4
Parāda vērtspapīri	52.0	52.1
Kapitāls un rezerves	497.4	498.9
Rezidentu	299.9	300.0
Nerezidentu	197.6	198.9
Uzkrājumi parādiem un saistībām	73.4	76.6
Neklasificētie pasīvi	303.6	308.8
Nauda ceļā	84.1	91.8
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	57.0	54.4
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	162.5	162.6
Pasīvi pavisam	5 765.4	5 980.0
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>442.5</i>	<i>771.6</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).